

ШЕВЧУК ВЛАДИСЛАВ ВАЛЕРІЙОВИЧ

*старший викладач кафедри прикордонної служби,
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
<https://orcid.org/0000-0001-5583-2160>*

**МЕТОДИКА РОБОТИ ШТАБУ ПРИКОРДОННОГО ЗАГОНУ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ
ПІДРОЗДІЛІВ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ З ВИКОРИСТАННЯМ
ІМІТАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ**

Удосконалено методику роботи штабу прикордонного загону щодо застосування підрозділів охорони державного кордону з використанням імітаційного моделювання, яка є допоміжним інструментом у системі підтримки прийняття рішень. Методика забезпечує високий рівень планування оперативно-службової діяльності, дає змогу оцінити прийняте рішення про застосування певних підрозділів на державному кордоні.

Ключові слова: *планування; оперативно-службова діяльність; прийняття рішення; моделювання; застосування підрозділів; процеси управління; підготовка; методика.*

Постановка проблеми. У складних умовах сьогодення робота органів управління прикордонних загонів і підрозділів охорони державного кордону (ОДК) потребує постійного вдосконалювання науково-методичного апарату, який повинен забезпечувати високий рівень планування оперативно-службової діяльності (ОСД) і застосування певних підрозділів на державному кордоні. Наявні системи оцінювання ОСД прикордонних підрозділів часто мають фрагментарний характер, орієнтовані на ретроспективний аналіз статистичних показників, даних (кількість затриманих правопорушників, збільшення кількості пасажиро-потоків, затримання контрабандних товарів, виявлення зброї, наркотичних засобів тощо) і не враховують інтегральної здатності підрозділів ОДК адаптуватися до швидкозмінних умов. Брак єдиного методологічного підґрунтя для комплексного оцінювання прийнятого рішення знижує ефективність роботи органів управління прикордонних загонів та підрозділів охорони державного кордону [1]. Постає нагальне наукове завдання – розробити методику, яка б забезпечувала прийняття обґрунтованих рішень, а також їх оцінювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження національної та прикордонної безпеки, планування дій, застосування

підрозділів, підвищення їх ефективності здійснювали науковці В. Телелим [2] та І. Романченко [3]. Колективом авторів монографії [4] викладено загальні принципи та зміст штабних процедур прийняття рішення у військовому управлінні, зокрема за стандартами НАТО. Концептуальну схему, засновану на передовому досвіді, яка ґрунтується на теоретичних і методологічних досягненнях у сфері вивчення процесів прийняття рішень військовослужбовцями в умовах кризових ситуацій, запропонували у своєму дослідженні В. Волошина та А. Рудницький [5]. Наявні системи підтримки прийняття рішень силами безпеки України проаналізували В. Оленченко, В. Немеришин та А. Ігнатієв [6]. Однак на сьогодні у сфері охорони державного кордону не розглядалось імітаційне моделювання у процесі прийняття управлінських рішень науковцями.

У праці [7] авторами розроблено методологію комплексного використання військових і невійськових сил та засобів сектору безпеки і оборони. Наукові концепції та математичні методи управління силами й засобами опрацьовували А. Б. Качинський зі співавторами у монографії [8]. Питання планування оперативно-службової діяльності Державної прикордонної служби України у своїх наукових працях досліджував А. В. Братко [9].

Наявні методи, моделі й методики планування не враховують складності ситуацій

спільного виконання військовими формуваннями і правоохоронними органами завдань, що виникають у сучасних умовах відповідно до загроз, так само як і прийняття управлінських рішень із використанням систем імітаційного моделювання органами й підрозділами Державної прикордонної служби України.

Метою статті є вдосконалення методики роботи штабу прикордонного загону щодо застосування підрозділів охорони державного кордону з використанням імітаційного моделювання.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до проведення II етапу підготовки до оперативно-службової діяльності у наступному календарному році або іншому періоді штаб прикордонного загону розробляє план спеціальних заходів щодо

пошуку правопорушників на ділянці прикордонного загону [15].

Підготовка штабу прикордонного загону до проведення спеціальних заходів із пошуку правопорушників (СЗПП) здійснюється з прогнозуванням загроз на державному кордоні, моніторингом за обстановкою в контрольованому прикордонному районі, випередженням правопорушників у діях, безперервністю дій сил і засобів, а також своєчасним їх маневром для локалізації, нейтралізації і припинення правопорушень.

Основні етапи вдосконаленої методики роботи штабу прикордонного загону щодо застосування підрозділів ОДК в умовах ускладнення обстановки подано на рис. 1.

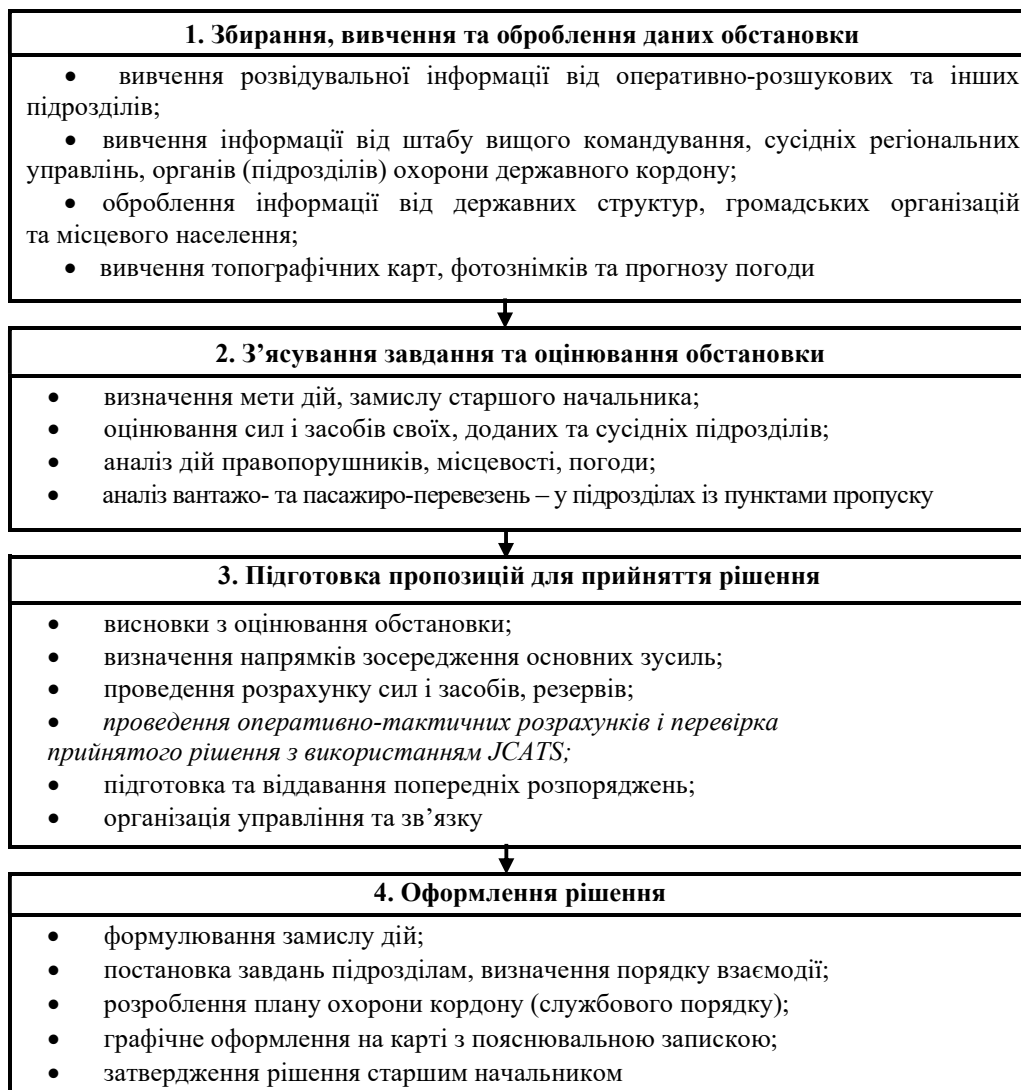

Рисунок 1 – Загальна схема вдосконаленої методики роботи штабу прикордонного загону щодо застосування підрозділів охорони державного кордону з використанням імітаційного моделювання

Етап 1. Збирання, вивчення та оброблення даних обстановки

Збирання (добування), вивчення й оброблення даних обстановки здійснюється спільно з оперативно-розшуковими та іншими підрозділами з метою забезпечення необхідними даними для прийняття рішення на ділянці державного кордону, що охороняється.

Головними джерелами отримання даних обстановки є: розвідка всіх видів; інформація від вищого штабу, сусідніх регіональних управлінь, органів (підрозділів) охорони державного кордону, взаємодіючих органів, інших державних структур, громадських організацій та місцевого населення; донесення і доповіді штабів підпорядкованих органів (підрозділів); доповіді офіцерів штабу, яких відряджено до підпорядкованих структур; вивчення топографічних, морських карт, фотознімків, інших довідкових документів; прогноз погоди гідрометеорологічних (метеорологічних) станцій тощо.

Етап 2. З'ясування завдання та оцінювання обстановки

Унаслідок з'ясування отриманого завдання має бути зрозуміло: мету майбутніх дій; замисел старшого начальника; завдання, роль і місце органу (підрозділу) охорони державного кордону у майбутніх діях; завдання сусідів і порядок взаємодії з ними; завдання, які виконуються силами й засобами старшого начальника в інтересах органу (підрозділу) охорони державного кордону; порядок застосування сил і засобів; готовність до виконання отриманого завдання.

Глибоке усвідомлення змісту отриманого завдання дає змогу начальникові штабу цілеспрямовано організувати роботу органу управління.

Під час оцінювання обстановки штаб прикордонного загону аналізує її у повному обсязі, за елементами: положення, склад і можливий характер дій правопорушників; положення, склад, стан і можливості своїх і доданих органів (підрозділів); положення і характер дій сусідів, умови взаємодії з ними; положення і можливості взаємодіючих органів; характер місцевості; радіаційна, хімічна та бактеріологічна (біологічна) обстановка, можливі її зміни і вплив на дії органів

(підрозділів); характер господарсько-виробничої діяльності у прикордонній смузі й контрольованому прикордонному районі підприємств і організацій, їхній вплив на діяльність органу (підрозділу) охорони державного кордону; стан погоди, пора року і час доби. Крім того, в органах (підрозділах) охорони державного кордону, що мають у своєму складі пункти пропуску через державний кордон України, оцінюється обсяг і характер перевезень через державний кордон.

Етап 3. Підготовка пропозицій для прийняття рішення

З'ясувавши отримане завдання і всебічно оцінивши обстановку, штаб прикордонного загону готує пропозиції начальникові для прийняття рішення. У пропозиціях, як правило, доцільно передбачати: висновки з оцінювання обстановки; які підрозділи перевести на посилену охорону державного кордону, і зміст заходів, що проводяться; на яких напрямках зосередити основні зусилля; які сили й засоби залучити до оперативно-службових дій; побудову охорони державного кордону взагалі (за визначеними системами) і як побудувати службовий порядок; за рахунок яких сил і засобів, на яких рубежах і до якого часу посилити прикриття державного кордону, блокувати (прикрити) райони ймовірного перебування правопорушників; які завдання визначити органам (підрозділам); порядок охорони стиків і проміжків; які встановити маршрути для висування резервів і підрозділів посилення; які провести додаткові режимні заходи; склад резервів, до якого часу й у яких районах їх зосередити; з ким і з яких питань організувати взаємодію; порядок усебічного забезпечення дій органів (підрозділів); організацію управління; основні заходи із завчасної підготовки органів (підрозділів) охорони державного кордону до дій; інші заходи, що впливають з особливостей розвитку обстановки на ділянці державного кордону.

Так само необхідно передбачити порядок дій сил і засобів у разі виникнення спеціальних заходів із пошуку правопорушників.

Водночас із підготовкою пропозицій на застосування сил і засобів штаб готує дані та розрахунки з організації управління.

Після з'ясування отриманого завдання, оцінювання обстановки й затвердження замислу для надання органам (підрозділам) більше часу на підготовку до майбутніх дій їм віддають попередні розпорядження (у разі паралельного методу роботи).

У попередніх розпорядженнях, як правило, визначається таке: замисел дій; заходи, яких слід негайно вжити для підготовки органів (підрозділів) до майбутніх дій, а за необхідності й висування резервів у райони дій; завдання з добування необхідних даних обстановки; інформування сусідів, взаємодіючих органів; підготовка необхідних даних для завершення планування; час готовності.

Аби заощадити час, попередні розпорядження можуть доводитися до органів (підрозділів) усно особисто начальником, начальником штабу і в обов'язковому порядку дублюватися письмово (наприклад телеграмою) за встановленими правилами оформлення оперативно-службових документів.

Оперативно-тактичні розрахунки проводять із метою визначення вихідних даних, кількісних, якісних, а також часових та інших нормативних показників, потрібних для прийняття начальником рішення, планування оперативно-службових дій та забезпечення управління підпорядкованими органами (підрозділами).

Для проведення розрахунків вихідні дані такі: отримане завдання, склад і можливості підпорядкованих органів і підрозділів, можливі дії правопорушників та інші дані обстановки.

У всіх структурних підрозділах органу управління визначається перелік основних оперативно-тактичних розрахунків, які слід виконати під час організації та в ході типових заходів. Завчасно проводяться типові розрахунки з найважливіших оперативно-тактичних завдань і розробляються методики проведення та уточнення розрахунків за конкретною обстановкою. Для підготовки оперативно-тактичних розрахунків застосовуються технічні засоби, зокрема імітаційного моделювання.

Імітаційне моделювання використовується для перевірки й оцінювання прийнятого рішення начальників органів і підрозділів охорони державного кордону. Моделювання здійснюється поетапним введенням даних про

правопорушників, своїх сил і засобів, так само про придані і взаємодіючі. Ураховуються місцевість, пора року, погодні умови та час доби. Розігрування проводиться до досягнення результату постійним коригуванням тактичних прийомів.

Моделювання здійснюють у класі центру імітаційного моделювання (ЦІМ). Дії розпочинаються нарадою з доведення начальником прикордонного загону замислу проведення спеціальних заходів з пошуку правопорушників.

Після його завершення особовий склад офіцерів штабу і старші елементів службового порядку займають автоматизовані робочі місця і системою імітаційного моделювання здійснюється розігрування дій елементів службового порядку прикордонного загону, приданих резервів та правоохоронних органів на підготовленому районі проведення спеціальних заходів із пошуку правопорушників.

Представники центру імітаційного моделювання у ролі правопорушників вносять зміни в умови проведення спеціальних дій щодо їх пошуку, а саме: змінюють маршрути руху, місця переховування, імітують збройні напади на елементи службових порядків, раптовість дій у разі зміни погодних умов та інших умов, що ускладнюють ведення пошуку, тощо.

Штаб керівництва продовжує нарощувати обстановку шляхом подання ввідних, контролює роботу та управління елементами службового порядку прикордонного загону, здійснює перевірку якості відпрацювання посадовими особами визначених документів за етапами.

Офіцери на автоматизованих робочих місцях перевіряють доцільність прийнятого рішення, оперативно-тактичні розрахунки та пропозиції, маршрути маневру й маршу сил і засобів прикордонного загону.

Після перевірки дієвості поданих пропозицій штаб прикордонного загону розпочинає четвертий етап – оформлення рішення начальником прикордонного загону.

Етап 4. Оформлення рішення

Рішення начальник прикордонного загону приймає особисто на основі з'ясування отриманого завдання, оцінювання обстановки і проведених штабом оперативно-тактичних розрахунків та моделювання майбутніх дій.

У рішенні визначається таке: висновки з оцінювання обстановки; замисел дій; завдання органам (підрозділам) охорони державного кордону, доданим підрозділам; основні питання взаємодії і всебічного забезпечення; організація управління.

В основу рішення покладається замисел дій, у якому визначаються: мета дій; напрямки (райони) зосередження основних зусиль; побудова охорони кордону (оперативний (службовий) порядок); порядок і способи виконання завдань; додаткові режимні заходи у контрольованих прикордонних районах; місця організації (розгортання) фільтраційних пунктів (за необхідності); райони та основні заходи з ведення оперативного пошуку; райони повітряної розвідки тощо.

В органі охорони державного кордону замисел дій і план оперативно-профілактичних заходів розробляється, як правило, на одній карті (схемі).

Рішення начальника прикордонного загону на проведення оперативно-службових дій через ускладнення обстановки оформлюється графічно на карті (схемі) з пояснювальною запискою. Воно є найважливішим планувальним оперативно-службовим документом і призначається для доповіді рішення на затвердження старшому начальникові, постановки завдань підпорядкованим і доданим органам (підрозділам), організації взаємодії і всебічного забезпечення, а також для управління органами (підрозділами) під час проведення оперативно-службових дій. Після затвердження старшим начальником рішення стає юридичною основою для розроблення всіх інших оперативно-службових документів і для керівництва підпорядкованими органами (підрозділами) [16].

Для апробації методики – перевірки адекватності управлінських процедур прийняття рішення – у системі імітаційного моделювання зі слухачами факультету професійної освіти та

лідерства Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (НА ДПСУ) проводилося командно-штабне навчання (КШН) з дисципліни «Оперативно-службова діяльність Державної прикордонної служби України» за темою «Організація оперативно-службової діяльності на ділянці прикордонного загону» із використанням системи імітаційного моделювання JCATS (у центрі імітаційного моделювання НА ДПСУ).

У ході третього етапу «Організація та ведення спеціальних заходів з пошуку правопорушників» було створено обстановку, яка спонукала начальника прикордонного загону спланувати заходи з прийняття рішення на проведення спеціальних заходів із пошуку групи озброєних осіб, проведення оперативно-тактичних розрахунків, оформлення вихідних даних елементів службового порядку для внесення до JCATS.

Окрім того, питання етапу розкривали роботу начальника прикордонного загону та посадових осіб загону з постановки завдань елементам службового порядку, організації взаємодії та всебічного забезпечення запланованих заходів.

На практичній частині третього етапу слухачами здійснювалося розігрування дій сил і засобів прикордонного загону та резервів на підготовленому театрі JCATS, апробувалося внесення розрахунків, визначалися рубежі, райони спеціальних заходів, а також моделювалися способи дій щодо пошуку правопорушників (див. рис. 2, 3).

З допомогою інструкторського складу ЦІМ із кожною групою проводилося не менше двох розігрувань ситуаційних дій правопорушників, дій сил і засобів прикордонного загону зі зміною маршрутів, раптовості дій, в умовах зміни погодних умов та інших умов, що ускладнюють ведення пошуку.

ШЕВЧУК Владислав. МЕТОДИКА РОБОТИ ШТАБУ ПРИКОРДОННОГО ЗАГОНУ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ПІДРОЗДІЛІВ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ З ВИКОРИСТАННЯМ ІМІТАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ

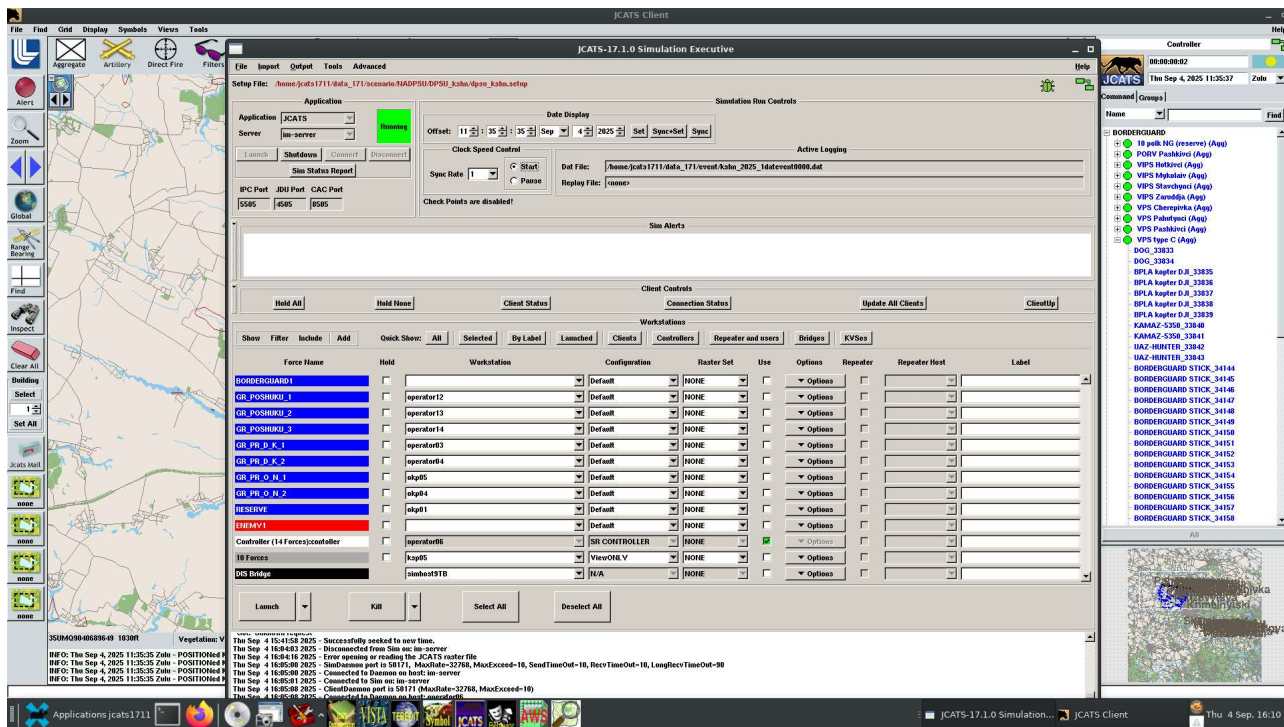

Рисунок 2 – Інтерактивна панель введення вхідних даних у СІМ JCATS

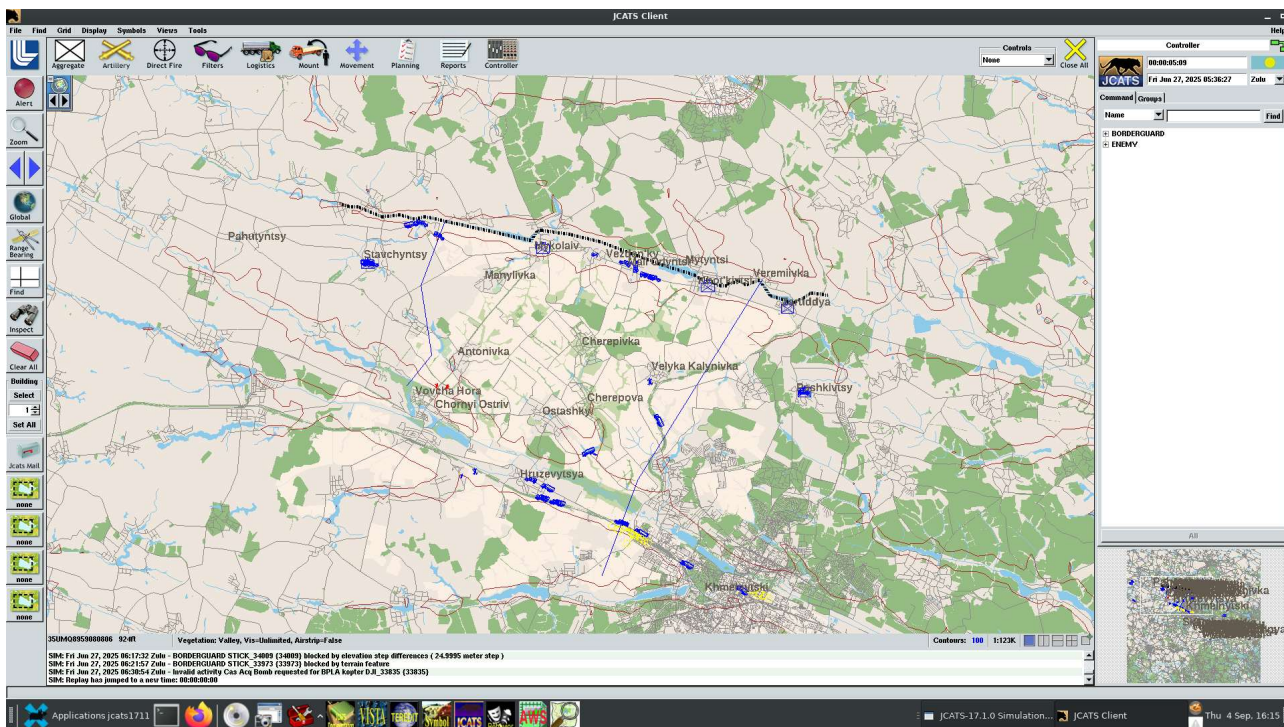

Рисунок 3 – Розігрування прийнятого рішення щодо СДПП у СІМ JCATS

Так, результати проведення КШН підтвердили й довели дієвість методики роботи штабу прикордонного загону щодо застосування підрозділів охорони державного кордону з використанням імітаційного моделювання. Відпрацьовано роботу начальника прикордонного загону та посадових осіб штабу з організації оперативно-службової діяльності, прийняття рішення на спеціальні заходи щодо пошуку правопорушників. Методика з використанням імітаційного моделювання дає можливість штабу прикордонного загону підвищити необхідний рівень практичних навичок із вирішення ввідних, які моделюють різні елементи обстановки, властиві оперативно-службовій діяльності органів охорони державного кордону.

Застосування імітаційного моделювання дало змогу змоделювати майбутні дії і спрогнозувати їхній характер, завчасно здійснити заходи щодо запобігання діям правопорушників, а також проводити оцінювання майбутніх рішень. Імітаційне моделювання являє собою дієвий допоміжний інструмент у процедурі прийняття управлінських рішень.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Отже, розроблена методика роботи штабу прикордонного загону щодо застосування підрозділів охорони державного кордону з використанням імітаційного моделювання є вагомим інструментом у системі підтримки прийняття рішень. Висновки апробації методики на командно-штабних навчаннях показали, що прийняття рішення з використанням імітаційного моделювання дає змогу:

– підвищити рівень злагодженості органів управління прикордонного загону без залучення особового складу, техніки, озброєння, витрат пально-мастильних матеріалів та засобів комунікацій;

– проводити відтворення варіантів зміни обстановки, аналізувати й оцінювати дії різних сторін за різними варіантами у найкоротший термін;

– проводити оперативну заміну сценаріїв розвитку обстановки;

– моделювати спеціальні заходи (дії) щодо пошуку правопорушників для відпрацювання тактичних прийомів, модернізації й удосконалення організаційно-штатної структури діючих підрозділів ДПСУ і визначення форм та способів їх застосування, підвищувати ефективність заходів оперативно-службової діяльності;

– перевіряти й оцінювати прийняте рішення, що на сьогодні складно;

– зменшити на 15 % час на прийняття управлінського рішення порівняно з наявними методиками.

Запропонована методика є четвертим імітаційно-моделювальним блоком (інструментом моделювання та апробації) концепції «Моделі застосування підрозділів охорони державного кордону в умовах ускладнення обстановки».

У подальшому вбачається доцільним розробити сценарії розвитку обстановки на державному кордоні та варіанти рішень з урахуванням сучасних загроз.

Перелік джерел посилання

1. Шевчук В. В. Аналіз наявного науково-методичного апарату застосування підрозділів Державної прикордонної служби України. *Національні інтереси України*. 2025. № 1 (6). С. 171–180. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-3\(8\)-524-538](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-3(8)-524-538).

2. Телелим В. М., Музиченко Д. П., Пунда Ю. В. Планування сил для виконання бойових завдань у «гібридній війні». *Наука і оборона*. 2014. № 3. С. 30–35.

3. Романченко І. С., Богданович В. Ю. Комплексна методика обґрунтування завдань суб'єктам системи забезпечення національної безпеки щодо відвернення або нейтралізації загроз воєнного характеру для держави. *Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України*. 2012. № 2 (8). С. 120–127.

4. Військовий процес прийняття рішення. Основи організації штабів : монографія / І. М. Ребрій та ін. Харків : ХНУПС, 2018. 234 с.

5. Voloshyna, V., Rudnytskyi, A. A conceptual framework for military crisis decision-making: theoretical and methodological foundations. *Вісник Національного університету оборони України*. 2025. № 83 (1). С. 59–66.

6. Olenchenko, V., Nemeryshchyn, V., Ihnatiev, A. Analysis of decision-making support systems in the performance of service and combat tasks by the security forces of Ukraine. *Безпека держави*. 2024. № 2 (4). С. 58–62.

7. Методологія комплексного використання військових і невійськових сил та засобів сектору безпеки і оборони для протидії сучасним загрозам воєнній безпеці України : монографія / В. Ю. Богданович, І. С. Романченко, І. Ю. Свіда,

А. М. Сиротенко. Львів : НАСВ, 2019. 268 с.

8. Качинський А. Б. Безпека, загрози і ризик: наукові концепції та математичні методи : монографія. Київ : ПІНБ, НА СБУ, 2004. 472 с.

9. Братко А. В. Методика організації роботи органів управління Державної прикордонної служби України щодо планування оперативно-службової діяльності. *Social development and Security*. 2023. Vol. 13. №. 1. P. 29–37. DOI: <https://doi.org/10.33445/sds.2023.13.1.4>.

10. Братко А. В. Концепція планування оперативно-службової діяльності Державної прикордонної служби України. *Social development and Security*. 2022. Vol. 12. № 6. P. 1–10. DOI: <https://doi.org/10.33445/sds.2022.12.6.1>.

11. Про затвердження Порядку роботи органів управління Державної прикордонної служби України з підготовки до оперативно-службової діяльності в наступному календарному році або іншому періоді : наказ МВС України від 26.04.2018 р. № 350. URL: <https://surl.luh.gov.ua/cwzode> (дата звернення: 02.09.2025).

12. Методичні рекомендації штабам органів (підрозділів) охорони кордону з організації роботи під час ускладнення обстановки. Київ : ДПСУ, 2006.

References

1. Shevchuk V. V. (2025). *Analiz naiavnogo naukovo-metodychnoho aparatu zastosuvannya pidrozdiliv Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy* [Analysis of the existing scientific and methodological apparatus of the use of units of the State Border Guard Service of Ukraine]. *Natsionalni interesy Ukrainy*, no. 1 (6), pp. 171–180. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-3\(8\)-524-538](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-3(8)-524-538) [in Ukrainian].

2. Telelym V. M., Muzychenko D. P., Punda Yu. V. (2014). *Planuvannya syl dlia vykonannya boiovykh zavdan u "hibrydnyi viini"* [Force planning for combat missions in "hybrid war"]. *Nauka i oborona*, no. 3, pp. 30–35 [in Ukrainian].

3. Romanchenko I. S., Bohdanovych V. Yu. (2012). *Kompleksna metodyka obgruntuvannya zavdan subiektam systemy zabezpechennia natsionalnoi bezpeky shchodo vidvernennia abo neitralizatsii zahroz voiennoho kharakteru dlia derzhavy* [Comprehensive methodology for substantiating tasks for subjects of the national security system regarding the prevention or neutralization of military threats to the state]. *Nauka*

i tekhnika Povitrianykh Syl Zbroinykh Syl Ukrainy, no. 2 (8), pp. 120–127 [in Ukrainian].

4. Rebrii I. M., Huzchenko S. V., Teliukov S. M., Taran I. A., Zlyvka H. A. (2018). *Viiskovy protses pryiniattia rishennia. Osnovy orhanizatsii shtabiv* [Military decision-making process. Fundamentals of headquarters organization]. Kharkiv : KHNUPS [in Ukrainian].

5. Voloshyna, V., Rudnytskyi, A. (2025). A conceptual framework for military crisis decision-making: theoretical and methodological foundations. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy*, vol. 83 (1), pp. 59–66 [in English].

6. Olenchenko, V., Nemeryshchyn, V., Ihnatiev, A. (2024). Analysis of decision-making support systems in the performance of service and combat tasks by the security forces of Ukraine. *Bezpeka derzhavy*, no. 2 (4), pp. 58–62 [in English].

7. Bohdanovych V. Yu., Romanchenko I. S., Svyda I. Yu., Syrotenko A. M. (2019). *Metodolohiia kompleksnoho vykorystannia viiskovykh i neviiskovykh syl ta zasobiv sektoru bezpeky i oborony dlia protydii suchasnym zahrozam voiennii bezpetsi Ukrainy* [Methodology of the integrated use of military and non-military forces and means of the security and defense sector to counter modern threats to the military security of Ukraine]. Lviv : NASV [in Ukrainian].

8. Kachynskyi A. B. (2004). *Bezpeka, zahrozy i ryzyk: naukovi kontseptsii ta matematychni metody* [Security, threats and risk: scientific concepts and mathematical methods]. Kyiv : IPNB, NA SBU [in Ukrainian].

9. Bratko A. V. (2023). *Metodyka orhanizatsii roboty orhaniv upravlinnia Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy shchodo planuvannya operatyvno-sluzhbovoi diialnosti* [Methodology of organizing the work of management bodies of the State Border Service of Ukraine in terms of planning operational-service activities]. *Social development and Security*, vol. 13, no. 1, pp. 29–37. DOI: <https://doi.org/10.33445/sds.2023.13.1.4> [in Ukrainian].

10. Bratko A. V. (2022). *Kontseptsiiia planuvannya operatyvno-sluzhbovoi diialnosti Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy* [Concept of planning operational and service activities of the State Border Guard Service of Ukraine]. *Social development and Security*, vol. 12, no. 6, pp. 1–10. DOI: <https://doi.org/10.33445/sds.2022.12.6.1> [in Ukrainian].

11. *Nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy "Pro zatverdzhennia Poriadku roboty orhaniv upravlinnia Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy z pidhotovky do operatyvno-sluzhbovoi diialnosti v nastupnomu kalendarnomu rotsi abo inshomu periodi" № 350* [Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine "About approval of the Procedure for the work of the management bodies of the State Border Service of Ukraine on preparation for operational and service activities in the next calendar year or other period" activity no. 350]. (2018, April 26). *Vidomosti*

Verkhovnoi Rady Ukrainy. Retrieved from: <https://surl.l.u/cwzode> (accessed 2 September 2025) [in Ukrainian].

12. *Derzhavna prykordonna sluzhba Ukrainy (2006). Metodichni rekomendatsii shtabam orhaniv (pidrozdiliv) okhorony kordonu z orhanizatsii roboty pid chas uskladnennia obstanovky* [Methodological recommendations to the headquarters of border guard bodies (units) on organizing work during a complicated situation]. Kyiv [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції / Received: 12.09.2025

Прорецензовано / Revised: 30.09.2025

Схвалено до друку / Accepted: 06.10.2025

SHEVCHUK VLADYSLAV

*Senior lecturer of the Border Guard Services Department,
Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-5583-2160>*

METHODOLOGY OF THE BORDER DEPARTMENT HEADQUARTERS REGARDING THE APPLICATION OF STATE BORDER GUARD UNITS USING SIMULATION

The author has developed a methodology for the work of the border detachment headquarters on the use of state border guard units using simulation modeling, which is an auxiliary tool in the decision-making support system. The methodology provides a high level of planning of operational and service activities and provides an opportunity to evaluate the decision made to use these units on the state border. The main work of the officers of the headquarters of the state border protection body in the decision-making process is that, based on a deep and comprehensive clarification of the tasks, assessment of the situation, conducting operational and tactical calculations, and modeling of future actions, they prepare proposals and thereby assist the head of the state border protection body in making a well-founded decision. Decision-making using simulation modeling made it possible to: increase the level of coordination of the border detachment management bodies, without involving personnel, equipment, weapons, fuel and communications costs; reproduce options for changing the situation, analyze and evaluate the actions of different parties under different options in the shortest possible time; to conduct operational replacement of scenarios of the development of the situation; to simulate special measures (actions) to search for offenders to practice tactical techniques, modernize and improve the organizational and staff structure of existing units of the State Border Guard Service and determine the forms and methods of their application, to increase the effectiveness of operational and service activities; to verify and evaluate the decision made, which is currently difficult; to reduce the time for making a management decision by 15 % compared to the existing methodology. The methodology is the fourth simulation and modeling block (modeling and testing tool) of the concept "Models of application of state border protection units in conditions of a complicated situation".

Keywords: *planning; operational and service activities; decision-making; modeling; application of units; management processes; preparation; methodology.*